

“

Retssikkerheden betyder, at borgeren skal kunne stole på at få den rigtige afgørelse, og at kommunerne ikke spekulerer i, om det kan betale sig økonomisk eller ej

–Birgitte Arent Eiriksson, vicedirektør i Justitia

Advokatsamfundet og Justitia har hjulpet en borger med at sagsøge Lolland Kommune i en principiel sag, der skal bane vejen for, at borgere fremover kan få godtgørelse, når kommuner træffer forkerte afgørelser. Tema om Svømmepigesagen, der nu kommer for en dommer. >>

ADVOKATSAMFUNDET OG JUSTITIA:

Kommuner skal ikke spare penge på at lave fejl

Forvaltningen skal ikke kunne spekulere i at spare penge ved at lave fejl i sociale sager, mener Advokatsamfundet og Justitia, der er gået til domstolene med en principiel sag, der skal gøre det muligt for borgere at få godtgørelse. Kommunernes Landsforening afviser kritikken.

TEMAET ER SKREVET AF **NANNA MARTENSEN**
FOTO: **JEPPE CARLSEN**

ADVOKATSAMFUNDET OG JUSTITIA går nu rettens vej for at komme fejl i kommunernes sagsbehandling til livs. Organisationerne har taget initiativ til at sagsøge Lolland Kommune i en sag om en handicappet borger, som kommunen uberettiget gav afslag på en ledsagerordning til svømning.

- Sagen, som vi mener er principiel, har til formål at danne præcedens, så borgere fremover kan få godtgørelse. På den måde vil det ikke længere kunne betale sig for kommunerne at træffe forkerte afgørelser, siger Karen Wung-Sung, der er medlem af Advokatrådet.

Når Ankestyrelsen i dag kommer frem til, at en kommune har truffet en forkert afgørelse, har det ingen økonomiske konsekvenser for kommunen, medmindre borgeren kan dokumentere et økonomisk tab. Hvad der er sparet, er med andre ord tjent gennem de måneder, hvor sagen er behandlet, og hvor borgeren har ventet på at få sin ledsagerordning, hjemmehjælp eller sin støtte til et handicappet barn.

Hos den juridiske tænketank Justitia siger vicedirektør Birgitte Arent Eiriksson:

- Kommunerne skal ikke kunne spekulere i at spare penge. Retssikkerheden betyder, at borgeren skal kunne stole på at få den rigtige afgørelse, og at kommunen ikke sidder

og spekulerer i, om det kan betale sig økonomisk eller ej.

Mener I, at kommunerne bevidst træffer ulovlige afgørelser for at spare penge?

- Jeg ser i hvert fald nogle sager rundt omkring – både borgere, der henvender sig til Justitia, og sager, jeg læser om i pressen – som giver mig mistanke om, at nogle steder er kommunerne blevet så økonomisk presede, at man hellere vil give et nej for meget end et nej for lidt, siger Birgitte Arent Eiriksson.

Alvorlige konsekvenser

Sagen mod Lolland Kommune handler om en handicappet svømmer, der som 18-årig fik afslag på at fortsætte med en ledsagerordning til svømning, som hun havde haft i to år – en afgørelse, som blev omgjort af Ankestyrelsen flere gange. I to og et halvt år, som var den tid, det tog at behandle klagesagen, var hun derfor uden en ledsager, når hun skulle til svømmestævner.

Advokatsamfundet og Justitia vil med den såkaldte Svømmepigesag gøre op med kommunernes høje omgørelsesprocenter. 38 procent af kommunernes sager på socialområdet blev omgjort af Ankestyrelsen i 2017, viser den seneste årlige opgørelse fra styrelsen. På børnehjælpområdet var der fejl i endnu flere sager, nemlig 52 procent,

og på voksenhandicapområdet var det 21 procent. Dertil kan lægges et stort mørketal.

Det har alvorlige konsekvenser for de borgere, der ender med en forkert afgørelse, siger Karen Wung Sung:

- Som det er nu, er der borgere, der har et stort velfærdstab i en længere periode. Hvis vi taler om børn med handicap, så kan der være tale om, at barnet måske ikke får det liv og den livskvalitet, som er forventeligt og berettiget ifølge lovgivningen.

Birgitte Arent Eiriksson peger på, at klagesagerne også typisk vedrører udsatte borgere, der ikke har ressourcerne til at klage. Mange andre borgere går heller ikke videre med sagen til Ankestyrelsen, fordi de er bange for, at det kan gå ud over verserende eller kommende sager, de har med forvaltningen.

- De er simpelthen bange for at blive upopulære, og det, synes jeg, er et tegn på, at der generelt er en mistillid til forvaltningen fra borgernes side.

Hvorfor er det en opgave for Advokatsamfundet og Justitia at løse problemet ved at gå til domstolene?

- Vi har i Justitia altid godt kunnet tænke os at hjælpe borgerne med at føre nogle principielle sager. Det at finde nogle principiel-

le sager at føre for domstolene er en meget direkte måde at få ændret retstilstanden på, siger Birgitte Arent Eiriksson og fortsætter:

- Det er vigtigt, at vi har domstolene til at holde øje med forvaltningen, det er også en del af domstolenes rolle. Hvis domstolene skal holde øje med den udøvende magt, så er man nødt til at gå ind og få efterprøvet nogle principielle afgørelser, så det kan blive klarlagt om en given praksis, som har udviklet sig med tiden, er lovlig eller ej.

KL: En meget grov anklage

Lolland Kommune har ikke ønsket at kommentere søgsmålet, og hos Kommunernes Landsforening (KL) vil kontorchef ved Center for Social og Sundhed, Niels Arendt Nielsen, heller ikke kommentere sagen, før der er faldet dom.

Om kritikken fra Advokatsamfundet og Justitia siger han:

- Det er en meget grov anklage at påstå, at kommunerne spekulerer i at træffe forkerte afgørelser. Det er klart, at der i enkeltsager kan være uenighed mellem kommune og borger om den hjælp, borgeren skal have, men det skyldes ikke, at kommunen sidder og spekulerer i, om det kan betale sig at hjælpe borgeren eller ej.

Niels Arendt Nielsen mener, at den høje andel af omgjorte sager skyldes, at lovgivningen på socialområdet er kompleks.

- Kommunerne skal foretage en konkret og individuel vurdering af den enkelte borgers situation. Det kan ikke undgås, at der i nogle tilfælde vil være sager, hvor kommunen ikke får oplyst en sag tilstrækkeligt, siger han og understreger, at omgørelsesprocenten også dækker over sager, der hjemvises til fornyet

behandling i kommunen – eksempelvis fordi der mangler oplysninger i en sag – og at de fleste omgjorte sager tilhører den kategori.

Kommunernes Landsforening har allerede fokus på at forbedre kommunernes sagsbehandling og har sammen med regeringen og Ankestyrelsen sat en række initiativer i gang, siger Niels Arendt Nielsen videre. Han fremhæver blandt andet, at Ankestyrelsen har styrket sin vejledning og rådgivning af kommunerne, og at KL sammen med Ankestyrelsen har nedsat et dialogforum, hvor kommunerne løbende kan drøfte kvaliteten i sagsbehandlingen med Ankestyrelsen.

Politiske tiltag

Advokatrådet har siden 2015 haft et særligt fokus på at forbedre retssikkerheden for de borgere, der er i kontakt med forvaltningen. Sagen mod Lolland Kommune er et led i det projekt, og tidligere har rådet blandt andet også udgivet rapporten 'Retssikkerhed i forvaltningen', holdt konferencer om emnet og nedsat et udvalg, der er kommet med anbefalinger på området.

Blandt andet blev det anbefalet, at hvis en borger klager, så skal det have opsættende virkning, indtil ankeinstansen har vurderet sagen. Det har ført til politiske tiltag, for siden januar sidste år har kommunen i visse sager skullet varsle borgeren 14 uger før, kommunen kan stoppe støtten.

- Forslaget om opsættende virkning blev foreslået for at undgå, at kommunerne kunne spekulere i at komme med forkerte afgørelser for at spare penge. På den her måde var der ikke noget økonomisk incitament, for de skulle udbetale beløbet, indtil Ankestyrelsen havde talt, fortæller tidligere rådsmedlem Sysette Vinding Kruse, der stod fadder til projektet. ●

SVØMMEPIGESAGEN

Sagen handler om en handicappet svømmer, der som 18-årig fik stoppet den ledsagerordning til svømning, som hun havde haft i to år. Hun klagede over kommunens afgørelse, og sagen kom flere gange til Ankestyrelsen, som endte med flere gange at omgøre kommunens beslutning.

I de to og et halvt år, som sagsbehandlingen strakte sig over, havde hun ikke en ledsager til svømmestævnerne. I stedet brugte hendes mor ferie- og fridage på at tage med hende til stævner.

Sagen begynder 4. februar i Retten i Nykøbing Falster. Der er planlagt et enkelt retsmøde, og der forventes dom fire uger efter.

SAGER OMGJORT I 2017

Omgørelsesprocenten giver et billede af, hvor mange sager der bliver omgjort af Ankestyrelsen.

Når en afgørelse omgøres af Ankestyrelsen, betyder det, at den enten bliver *hjemvist* (sendt tilbage til kommunen for at blive behandlet på ny, eksempelvis hvis der mangler oplysninger i sagen) eller bliver *ændret* (styrelsen er helt eller delvist uenig i afgørelsen).

Kilde: Børne- og Socialministeriet

OMGØRELSE I PROCENT

Socialområdet: 38%

(Heraf 75 pct. hjemviste og 25 pct. ændrede)

Børnehandicapområdet: 52%

(Heraf 68 pct. hjemviste og 32 pct. ændrede)

Voksenhandicapområdet: 21%

(Heraf 83 pct. hjemviste og 17 pct. ændrede)

Spørgsmålet i retten bliver, om der kan gives tortgodtgørelse for tabt livskvalitet

Kan en borger få økonomisk godtgørelse, når en kommune har truffet en ulovlig afgørelse? Det skal en dommer for første gang tage stilling til med den såkaldte Svømmepigesag. En sag, der har mange ligheder med Slagelsesagen – og også samme advokat.

DET HELE BEGYNDTE, da Freja fyldte 18 år.

Freja var elitesvømmer, men også infantil autist og mentalt retarderet. Hun begyndte til svømning, da hun var seks år og blev med tiden en så dygtig svømmer, at hun kom på eliteholdet. Et spring, der krævede træning flere gange om ugen og mange weekender med stævner.

Som 16-årig fik hun af kommunen stillet en ledsager til rådighed, der kunne hjælpe hende, når hun skulle til svømmestævnerne. For ind imellem blev programmet pludselig ændret, og hun glemte også tit at få sine ting med sig.

Men to år efter – da Freja gik fra at være barn til voksen i det kommunale system – stoppede ordningen, og kommunen besluttede, at hun ikke længere var berettiget til en ledsager.

Sammen med sin mor klagede Freja over afgørelsen. Sagen kom til Ankestyrelsen, og efter et år blev det slået fast, at hun havde ret til socialpædagogisk støtte, når hun skulle til svømmestævner.

Det fik dog ikke kommunen til at ændre sin

afgørelse. Her blev det fastholdt, at Freja var for velfungerende til at få bevilliget en ledsager, og i stedet tilbød kommunen, at hun kunne få installeret en særlig app på sin telefon. Kommunen mente, at den var en tilstrækkelig hjælp til, at hun kunne planlægge stævnerne.

Igen klagede Freja og hendes mor over afgørelsen. Igen omgjorde Ankestyrelsen kommunens beslutning og fastslog endnu en gang, at Freja havde ret til en ledsager. Styrelsen skrev til kommunen i hårde vendinger:

- Vi kritiserer, at kommunen ikke følger Ankestyrelsens afgørelse (...) Vi bemærker, at det er ulovligt, såfremt en kommune vælger ikke at efterkomme bindende afgørelser fra os.

Sagsbehandlingen strakte sig over mere end to et halvt år, hvor Freja var uden en svømmeledsager. I stedet måtte hendes mor bruge ferie og fridage, for at datteren kunne passe sin svømning.

Kun erstatning når penge er tabt

Nu kommer sagen for retten. Advokatsam-

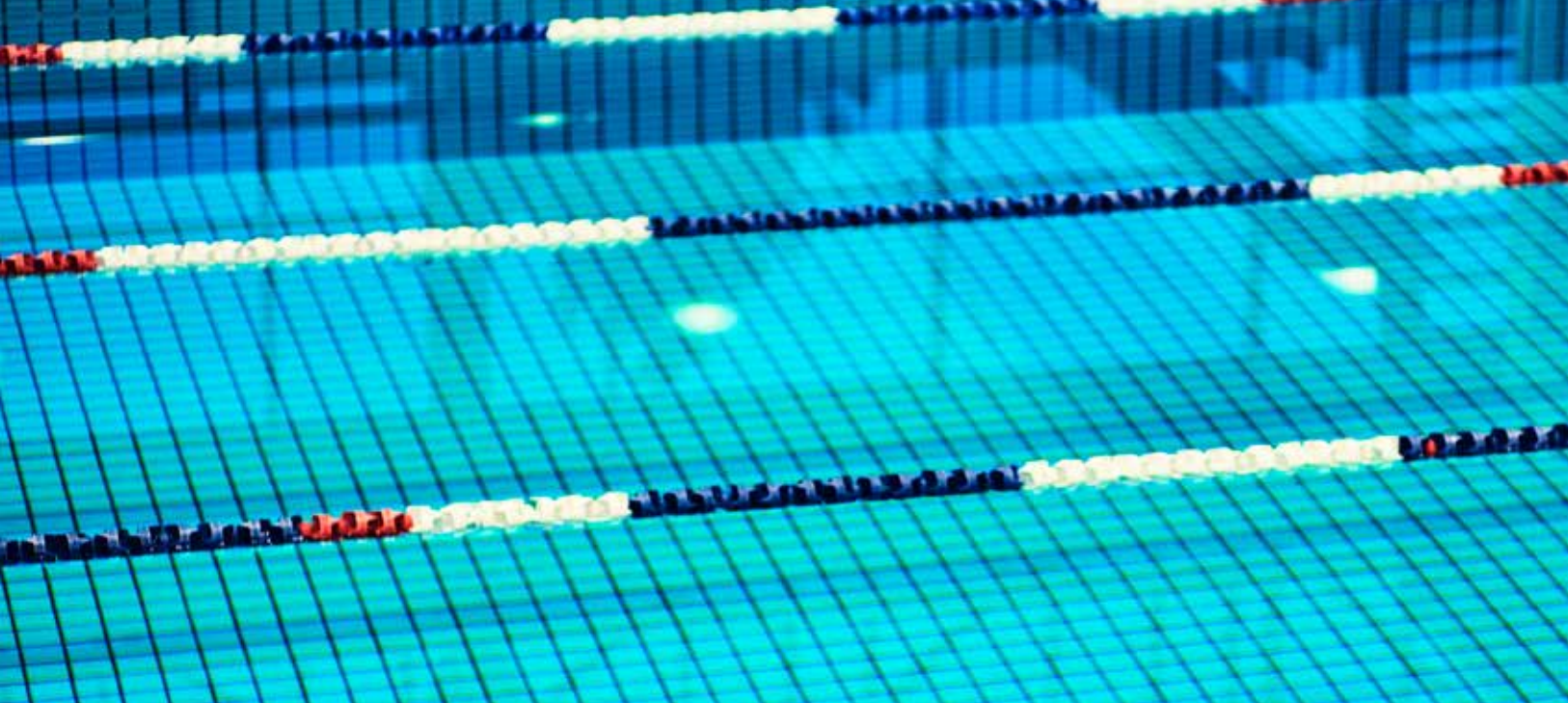
fundet og Justitia har taget initiativ til at sagsøge Lolland Kommune for at få godtgørelse for, at den handicappede pige ikke fik den hjælp af kommunen, som hun havde ret til. Det er første gang, at en domstol skal tage stilling til, om en kommune skal give godtgørelse for at have truffet en forkert afgørelse i en sag.

- Det har ikke tidligere været prøvet, om der kan ydes godtgørelse i en sag som Frejas. Problemet er, at Freja – på trods af kommunens ulovlige afgørelse – ikke har haft et økonomisk tab. Det ville kræve, at familien havde haft dokumenterede udgifter til en privat ledsager. Men det har de ikke i denne sag, siger advokat Mads Krøger Pramming, der 4. februar skal føre sagen ved Retten i Nykøbing Falster.

Dansk erstatningsret bygger på det princip, at man som hovedregel kun kan få erstatning, hvis man har haft et økonomisk tab. Som erstatningsreglerne er i dag, er der som borger derfor ikke nogen økonomisk compensation at hente, hvis Ankestyrelsen kommer frem til, at en kommune har truffet en forkert afgørelse.

ALARM ALARM

- Derfor vil vi bruge tort-bestemmelsen – der er ikke andre muligheder. Spørgsmålet i retten bliver så, om man kan bruge erstatningsansvarslovens paragraf 26 til at få godtgørelse, hvis man har lidt et afsavn eller en form for velfærdstab – altså om den kan fortolkes og strækkes på denne måde, forklarer Mads Krøger Pramming, der har speciale i erstatningsret og borgerrettigheder og har en lang række af sager mod myndighederne bag sig.

Tortgodtgørelse er undtagelsen fra reglen, men gives i praksis kun, hvis offeret har været udsat for en så krænkende behandling, at det kan “virke nedsættende i det almindelige omdømme”. Typisk er der tale om sager om voldtægt, blufærdighedskrænkelser eller incest.

- Vi er med på, at det ikke er en voldtægt, men kan det ikke måles med eksempelvis injuriersager eller uretmæssige indgreb af politiet, som man også kan få tort for? Er det ikke lige så groft, at man som handicappet ikke får det, man har krav på, fordi kommunen handler ulovligt, siger han og fortsætter:

- Altså, jeg mener, at situationen her, hvor

kommunen flere gange afviser at give en handicappet borger den hjælp, som hun har ret til, er lige så grov. I sagen lægger vi også vægt på det fuldstændig urimelige i, at kommunen, der jo skulle passe på den handicappede pige, får økonomiske fordele i form af besparelser, mens pigen ikke får den hjælp, hun har ret til.

Ligheder med Slagelsesagen

At ulovlige handlinger skal have økonomiske konsekvenser er for Mads Krøger Pramming et grundlæggende princip i et retssamfund. Det var også bærende i den såkaldte Slagelse-sag, som han i 2017 vandt ved Østre Landsret.

Ifølge Mads Krøger Pramming har Slagelsesagen visse ligheder med Svømmepigesagen. Dilemmaet i de to sager er det samme: Hvordan kan man søge erstatning, når der ikke er tale om et økonomisk tab?

I Slagelsesagen havde tre søstre i løbet af deres barndom været udsat for overgreb hos en plejefamilie – overgreb, som kommunen ikke reagerede på, selvom den modtog flere underretninger om mistrivsel. Dengang var spørgsmålet i retten, om Slagelse Kommune skulle betale erstatning for omsorgssvigt.

- Dommen viser, at det var en krænkelse af menneskerettighederne, at kommunen ikke havde reageret og ikke havde forhindret, at der skete overgreb på børnene, siger han.

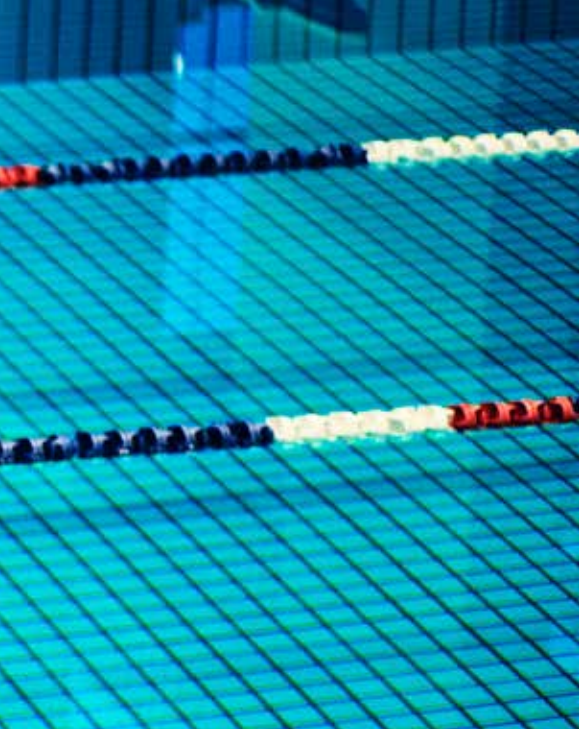
Landsretten afgjorde, at Slagelse Kommune skulle betale 100.000 kroner i erstatning til hver af pigerne. Siden har dommen dannet præcedens, så også andre kommuner har måttet betale erstatning i lignende sager om misbrug.

Mads Krøger Pramming håber, at det samme bliver tilfældet med Svømmepigesagen.

- Jeg forventer ikke, at det bliver let. Nu starter vi i byretten, og så får vi første bud der.

Lolland Kommune har ikke ønsket at kommentere sagen. Chefkonsulent Michael Christoffersen skriver i en mail til Advokaten, at kommunen “afholder sig fra at kommentere på en sag, som dels står over for at skulle behandles i retten, og som dels er en personsag”. ●

Freja er ikke pigens rigtige navn, da hun gerne vil være anonym. Hendes rigtige navn er redaktionen bekendt.

Mads Krøger Pramming

Advokat med speciale i socialret. Uddannet cand.jur. fra Københavns Universitet i 2005.

Er især kendt for sit arbejde med Slagelsesagen og for at føre erstatningssager for krigsveteraner, der har fået psykiske skader.

Modtog i 2018 Dreyers Fonds Hæderspris for sin indsats inden for retsområder med særligt udsatte mennesker.

STATSFORVALTNINGEN

Advokater til at bistå borgere i forbindelse med sager om magtanvendelse efter lov om social service

Statsforvaltningen søger et antal advokater fordelt over hele landet, der kan udpeges til at bistå borgere med at varetage deres interesser i sager om

1. tilbageholdelse i boligen efter lov om social service § 127 mod den pågældendes vilje eller
2. optagelse i særlige botilbud efter lov om social service § 129, stk. 1, og § 129 a.

Det følger af lov om social service § 132, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at en borger får bistand af en advokat til varetagelse af sine interesser i ovenstående type af sager.

Kommunen betaler udgiften til advokaten, der modtager salær og godtgørelse for udlæg efter samme regler, som gælder i de tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. kapitel 31 i retsplejeloven.

Statsforvaltningen skal efter ansøgning udpege et antal advokater, der har pligt til at påtage sig disse sager. Den enkelte advokats ansøgning skal forelægges Advokatrådet til vejledende udtalelse.

Der er således tale om en personlig udpegning, og opgaven kan ikke varetages af andre end den udpegede advokat.

Kontakt

Hvis du ønsker yderligere oplysninger om opgaven, er du velkommen til at henvende dig til kontorchef *Rie Thoustrup Sørensen* (tlf.: 72 56 88 78) eller souschef *Steen Skibsted* (tlf.: 72 56 84 08).

Ansøgning

Er du advokat, og har du lyst til at hjælpe borgere i forhold til de nævnte situationer, kan du søge Statsforvaltningen om at blive udpeget til opgaven. Du sender din ansøgning sammen med CV og kopi af advokatbeskikkelse via stillingsopslaget på www.statsforvaltningen.dk **senest den 28. februar 2019**.

Efter udløb af ansøgningsfristen vil vi udvælge de ansøgninger, som vi vil gå videre med. De udvalgte ansøgninger vil blive forelagt Advokatrådet til vejledende udtalelse. Herefter vil den enkelte advokat blive indkaldt til samtale.

Statsforvaltningen ønsker at fremme ligestilling og opfordrer derfor alle kvalificerede til at søge stillingen, uanset alder, køn, religion, handicap eller etnisk baggrund.